

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 20/08-77

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. J., K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody K., zastúpeného advokátom JUDr. J. B., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 a jeho uznesením z 2. októbra 2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. J. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 a jeho uznesením z 2. októbra 2006 **p o r u š e n é b o l o .**

2. M. J. **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Žiline **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť M. J. trovy právneho zastúpenia v sume 10 098 Sk (slovom desaťtisícdeväťdesiatosem slovenských korún) na účet ustanoveného právneho zástupcu JUDr. J. B., P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Žiline j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 10 098 Sk (slovom desaťtisícdeväťdesiatosem slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky vedený v Štátnej pokladnici do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti M. J. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 20/08-55 zo 6. marca 2008 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. J., K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 a jeho uznesením z 2. októbra 2006.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 11. februára 2008 a tiež aj krajský súd vo vyjadrení z 1. apríla

2008 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo Okresným súdom Čadca (ďalej len „okresný súd“) vedené trestné konanie pod sp. zn. 1 T 38/2004. Sťažovateľ 6. septembra 2006 na hlavnom pojednávaní podal ústne do zápisnice námietku zaujatosti proti predsedovi senátu okresného súdu, o ktorej senát okresného súdu priamo na pojednávaní uznesením podľa § 31 ods. 3 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) rozhodol tak, že predsedu senátu nevytlúčil z prerokovania trestnej veci sťažovateľa, lebo neboli dané dôvody uvedené v § 30 ods. 1 Trestného poriadku. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ ústne do zápisnice sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil podaním z 18. septembra 2006. Krajský súd sťažnosť sťažovateľa zamietol uznesením sp. zn. 29 Tos 45/2006 z 2. októbra 2006 a pritom, ako tvrdí sťažovateľ, sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal dôvodmi uvedenými v jeho doplnení sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu.

Sťažovateľ zastáva názor, že „uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 2. 10. 2006 sp. zn. 29 Tos 45/2006 bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces uvedené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru (...), ktoré zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia. (...)

Porušenie práva na spravodlivý proces sťažovateľ vidí v tom, že Krajský súd v Žiline v cit. uznesení porušil ustanovenie § 176 ods. 2 Trestného poriadku. (...) Krajský súd v Žiline len strohým spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie bez toho, aby sa riadil (...) ustanoveniami Trestného poriadku. Navyiac Krajský súd v Žiline sa vôbec s námietkami sťažovateľa uvedenými v doplnení sťažnosti proti uzneseniu o nevysporiadal. Sťažovateľ netvrdí, že by Krajský súd nemal právo tak rozhodnúť, ako v uznesení rozhodol, ale namieta to, že sa v odôvodnení uznesenia nevysporiadal s námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu. Ku konkrétnym námietkam sťažovateľa sa Krajský súd v cit. uznesení vôbec nevyjadril, ako keby ich nebol ani sťažovateľ vôbec znášal.

(...) Sťažovateľ si je vedomý, že súdy nemôžu reagovať na každý argument strany, najmä na bezvýznamný argument, ale na relevantné dôkazy je súd povinný reagovať, vysporiadať sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia. Vyplýva to z transparentnosti, spravodlivosti každého rozhodnutia, z ktorého musí byť jasné čo navrhovateľ navrhoval a aká odpoveď sa mu na to dostala.“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„Základné právo M. J., bytom K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody K. na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, podľa čl. 127 Ústavy SR postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Žiline vedenom pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 porušené bolo.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 29 Tos 45/2006 z 2. októbra 2006.

M. J., bytom K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000,- Sk (...), ktoré je Krajský súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. J. v sume 6 732,- Sk na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. B., P., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Krajský súd Žilina je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 6 732,- Sk na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky (...) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu sp. zn. Spr 208/08 z 1. apríla 2008 v spojení s vyjadrením predsedníčky senátu krajského súdu z 28. marca 2008 vyplýva, že: *„Na č. l. 634 spisu sa nachádza podanie obžalovaného M. J., doručené Okresnému súdu v Čadci dňa 20. 9. 2006, označené ako sťažnosť na uznesenie Okresného súdu v Čadci zo dňa 6. 9. 2006 odňatie a prikázanie veci do iného okresu. Obsahom tohto podania okrem námietky zaujatosti, ktorú obžalovaný vzniesol na hlavnom pojednávaní (...), sú ďalšie námietky zaujatosti sudcu JUDr. J. K., ktoré však obžalovaný M. J. nevzniesol bezodkladne, ako sa dozvedel o dôvodoch na ich vznesenie. (...) Okrem uvedeného obžalovaný v podaní*

poukázal na svoju žiadosť o predvolanie svedka M. K. ako aj to, že dňa 28. 8. 2006 zaslal sťažnosť a zároveň žiadosť o nazretie do spisov.

Podanie obžalovaného M. J. zo dňa 18. 9. 2006, doručené Okresnému súdu v Čadci dňa 20. 9. 2006 na č. l. 634 spisu posudzoval Krajský súd v Žiline podľa jeho obsahu v zmysle ustanovenia § 59 ods. 1 Tr. por. Po zistení, že obsahom podania sú ďalšie námietky zaujatosti skúmal, či tieto boli vznesené bezodkladne tak, ako ukladá ustanovenie § 30 ods. 4 Tr. por. Po následnom zistení, že námietky neboli vznesené bezodkladne ako sa obžalovaný M. J. dozvedel o dôvodoch na ich vznesenie, krajský súd vychádzal z ust. § 31 ods. 7 Tr. por., podľa ktorého o námietke zaujatosti procesnej strany, ktorá nebola vznesená bezodkladne, sa nekoná. Mal pritom za to, že skutočnosti, ktorými obžalovaný argumentoval v podaní zo dňa 18. 9. 2006 a odôvodňoval námietky zaujatosti, boli obžalovanému známe už po vykonaní hlavného pojednávania dňa 23. 11. 2005 resp. dňa 12. 4. 2006, a pokiaľ ich obžalovaný vzniesol až dňa 18. 9. 2006, nevzniesol ich bezodkladne. I keď je pravda, že na uvedené skutočnosti krajský súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 29 Tos/45/2006 zo dňa 2. 10. 2006 nepoukázal, nemohlo dôjsť k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces tým, že sa krajský súd ku konkrétnym námietkam sťažovateľa v citovanom uznesení nevyjadril tak, ako na to sťažovateľ poukázal v článku III. doplnenia sťažnosti. “

Z repliky sťažovateľa z 8. apríla 2008 vyplýva, že sťažovateľ trvá na svojich skutkových tvrdeniach uvedených v doplnení sťažnosti a že: „Nemožno sa stotožniť s argumentáciou porušovateľa (...). Jednoznačne či už judikatúra Európskeho súdu ako aj Ústavného súdu poukazuje na to, že riadne odôvodnenie rozhodnutia je nevyhnutnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Sám porušovateľ vo svojom vyjadrení priznáva, že sa nevysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré sťažovateľ napádal. “

Právny zástupca zároveň upravil výšku uplatnenej úhrady trov konania z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom na sumu 10 098 Sk.

II.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 38/2004 vyplýva, že sťažovateľ na hlavnom pojednávaní konanom 6. septembra 2006 ústne do zápisnice o hlavnom pojednávaní podal námietku zaujatosti proti predsedovi senátu okresného súdu, v súvislosti s ktorou uviedol: *„Ja žiadam, aby Vám pán sudca bola odňatá vec, aby vec bola prikázaná na prejednanie a rozhodnutie do iného okresu, lebo nemám dôveru voči Vám a som presvedčený, že ste voči mne zaujatý, keďže som na Vás napísal ústavnú sťažnosť. Konanie sudcu smeruje voči mne, som presvedčený, že ste ovplyvnili aj advokáta, ktorý pre Vás robil prieskum vo väzbe, čo je v môj neprospech, a týmto je narušené moje právo na nepredpojatého a zákonného sudcu. Taktiež žiadam o moje prepustenie z väzby, lebo svedkovia na hlavnom pojednávaní preukázali, že ja mám pravdu, a Vy pán sudca degradujete moje všetky práva vrátane práva a moju obhajobu.“*

Po podaní tejto námietky sťažovateľom senát okresného súdu ihneď pristúpil k rozhodovaniu o nej tak, ako to vyplýva z ďalšieho textu zápisnice o hlavnom pojednávaní:

*„Na to predseda senátu oznamuje obžalovanému, že sa necíti byť predpojatý voči obžalovanému, ale že nemá námietky, aby vec bola odňatá a prikázaná na rozhodnutie inému predsedovi senátu, prípadne inému súdu, ak sa obžalovaný domnieva, že bude vo veci zaujato rozhodovať, vzhľadom na to, že obžalovaný na mňa napísal ústavnú sťažnosť.
(...)“*

Po ďalšej porade senátu, ktorým predseda senátu oznámil prísediacim, že sa necíti absolútne zaujatý voči obžalovanému, a že vec mieni rozhodovať, ako ktorúkoľvek inú vec, že v žiadnom prípade sa nekontaktoval s niektorým z obhajcov obžalovaného, a že by žiadal týchto, aby nedostatočne obhajovali obžalovaného, prípadne, aby pre predsedu senátu robili nejaký prieskum vo väzbe a predseda senátu sa taktiež necíti dotknutý tým, že obžalovaný na neho podal ústavnú sťažnosť na Ústavný súd SR, pričom však predseda senátu nebude namietat ak vec bude rozhodnutím krajského súdu pridelená na rozhodnutie inému sudcovi alebo inému súdu. Po hlasovaní v senáte predseda senátu vyhlásil (...) uznesenie Podľa § 31 ods. 3 Tr. por. senát nevyklučuje predsedu senátu JUDr. (...)

z prejednávania trestnej veci obžalovaného (...), lebo nie sú dané dôvody uvedené v § 30 ods. 1 Tr. por.“

V písomnom vyhotovení uznesenia okresný súd v podstate iba zopakoval odôvodnenie uvedené v zápisnici o hlavnom pojednávaní.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu sťažovateľ vzápätí podal sťažnosť opäť priamo do zápisnice. Hlavné pojednávanie konané 6. septembra 2006 bolo napokon odročené na neurčito za účelom predloženia trestného spisu krajskému súdu na rozhodnutie, okrem iných aj o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o nevyhlásení predsedu senátu z prerokovania trestnej veci sťažovateľa.

Do zápisnice podanú sťažnosť sťažovateľ neskôr písomne doplnil podaním z 18. septembra 2006 označeným ako „*Sťažnosť na uznesenie Okr. súdu v Čadci zo dňa 6. 9. 2006 odňatie a prikázanie veci do iného okresu*“, v ktorom uviedol:

„Keďže existujú dôvodné zaujatosti Okr. súdu, že som napísal na predsedu senátu tr. oznámenie i disciplinárne konanie, ktoré evidentne preukazuje, že je zaujatý voči mojej osobe účelovo sa mi pomstí a drží vo väzbe, preto je narušené moje právo na nepredpojatého a zákonného sudcu.

Jednoznačne som preukázal, že sudca účelovo na hl. pojednávaní dňa 23. 11. 2005 nechce zistiť objektívnu pravdu zmysle § 2 ods. 11 Tr. por. účelovo nechal vypovedať znalca prvého čím je preukázané prepojenie na znalca a dohoda, že bude svedkyňa nevypovedať na odporúčanie znalca, čím som namietal na hl. pojednávaní dňa 12. 4. 2006. Keďže som preukázal ako svedkyňa viacnásobne aktívne, pohotovo klame lebo svedkyňa dňa 7. 4. 2004 vypovedala nič jej nebolo, tak je to jasné a účelové a sudca kryje znalca.

Mám za to, že na hl. pojednávaniach som ukrátený na svojich právach, súd nerešpektuje moje osobné práva zaručené mi ústavou, sudca neuvádza do zápisnice čo uvádzam a som uviedol na hl. pojednávaní, že sudca prepojenie so znalcom a účelovo tam napísal, že som napísal ústavnú sťažnosť, čo má ústavná sťažnosť spoločné s odňatím veci?

Mám za to, a je preukázané, že v mojom procese je už 5. obhajca, ktorý nechráni moje práva a spolupracujú so sudcom, čo je môj neprospech a posiela ovplyvňuje advokáta a robia prieskum vo väzbe.

Dňa 24.1. 2006 som zaslal v doporučenom dopise podacie číslo 76654098 zmysle § 196 ods. 2 Tr. por. žiadosť o predvolanie svedkyne K. na hl. pojednávanie včas návrh, aby výpoveďou a dôkazom objektívne zistilo vo veci a zmysle § 2 ods. 11 Tr. por. sa sudca odvoláva na znalca, ktorý uvádza zjavne klamstvá a prekrúca fakty a vymýšľa si nejaké zázračné pirulky, ktoré majú znížiť sexuálnu chuť, pritom neni ani odborník v odbore sexuológ a krivo vypovedá.

Na hl. pojednávaní dňa 12. 4. 2006 som opätovne žiadal svedkyňu K. vypovedať, čo je uvedené v zápisnici lebo tá vypovedala 7. 4. 2004 nič jej nebolo opätovne zavádzanie a klamstvá na odporúčanie znalca, ktorý krivo vypovedá.

Dňa 7. 6. 2006 som písomne zadal list a žiadal som zmysle § 196 ods. 2 Tr. por. ako dôkaz a výpoveď svedka M. K. ku výpovedi svedka M. R. ignorované účelovo predsedom senátu. Dňa 28. 8. som opätovne písomne zaslal žiadosť predvolanie svedka M. K. na hl. pojednávanie na deň 6. 9. 2006, adresované predsedníčke i predsedu senátu ku výpovedi svedka M. R. o vývoji skutku u pohostinstva L. opätovne porušovanie § 203 Tr. por. Dňa 28. 8. 06 som zaslal sťažnosť a zároveň žiadosť o nazretie do spisov porušovane. Predseda na mňa používa bežné zvieracie pokusy a pomsti sa. Sústavne pácha tr. čin § 170 Tr. zák.

Okresný súd postupuje v uzneseniach v rozpore § 134 ods. 2 Tr. por. degraduje moje ľudské a základné práva v čete práv na obhajobu (...).“

Toto písomné doplnenie sťažnosti bolo doručené okresnému súdu 20. septembra 2006.

Okresný súd predkladacou správou z 22. septembra 2006 predložil spis sp. zn. 1 T 38/2004 krajskému súdu na rozhodnutie (okrem iných) aj o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu, ktorým nebol predseda senátu okresného súdu z prerokovávanía trestnej veci sťažovateľa vylúčený. O tejto sťažnosti krajský súd na neverejnom zasadnutí konanom 2. októbra 2006 rozhodol tak, že ju uznesením sp. zn. 29 Tos 45/2006 zamietol.

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva:

„Proti tomuto rozhodnutiu (uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 T 38/2004 zo 6. septembra 2006, pozn.) podal obžalovaný riadne a včas, v zákonom stanovenej lehote

sťažnosť priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní dňa 6. 9. 2006. Podaní sťažnosť písomne neodôvodnil. Na hlavnom pojednávaní dňa 6. 9. 2006 pri vznesení námietky zaujatosti uviedol, že je presvedčený o zaujatosti predsedu senátu, keďže na neho podal ústavnú sťažnosť, konanie predsedu senátu je namierené voči nemu, ovplyvňuje aj advokáta v jeho neprospech, čím je narušené jeho právo na nepredpojatého a zákonného sudcu.

Na takomto základe krajský súd ako nadriadený orgán podľa § 147 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal napadnuté uznesenie v celom rozsahu, ako i konanie predchádzajúce napadnutému uzneseniu. Zistil tak, že sťažnosť obžalovaného nie je dôvodná.

Ustanovenie § 30 ods. 1 Tr. poriadku, najmä v záujme zabezpečenia dôvery verejnosti v nestrannosť postupu orgánov trestného konania, vylučuje z vykonávania úkonov trestného konania ten orgán (sudca, prísediaci, vyšší súdny úradník, probačný a mediačný úradník, prokurátor, vyšetrovateľ, policajný orgán a zapisovateľ), u ktorého by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvody možného vzniku týchto pochybností sú stanovené taxatívne. Tieto dôvody spočívajú v okolnostiach, ktoré charakterizujú pomer úradnej osoby k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorý sa úkon priamo dotýka, prípadne k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom, alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Pomer k prejednávanej veci môže spočívať napríklad v tom, že úradná osoba vystupuje ako poškodený trestným činom alebo ide o svedka spáchaného trestného činu. Pomer k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom, splnomocnencom alebo k inému orgánu zúčastnenému v konaní môže spočívať v tom, že úradná osoba je napríklad blízkou osobou alebo v blízkom priateľskom alebo nepriateľskom pomere k uvedeným osobám.

Z vyjadrenia predsedu senátu (...), protokolovaného v zápisnici z hlavného pojednávania konaného dňa 6. 9. 2006 (...), ako aj z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že JUDr. (...) sa vo veci necíti byť zaujatý.

Krajský súd nemá pochybnosti o nezaujatosti predsedu senátu (...) v danej trestnej veci z dôvodov uvádzaných obžalovaným a ani z iných dôvodov, predpokladaných ustanovením § 30 ods. 1 Tr. por. Rozhodnutie okresného súdu o nevyklúčení predsedu senátu (...) z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci preto považuje za správne

a zákonné, zodpovedajúce stavu veci, a teda sťažnosť obžalovaného zamietol ako nedôvodnú.

Na záver krajský súd poznamenáva, že pokiaľ sa obžalovaný pri vznášaní námietky zaujatosti proti predsedovi senátu (...) domáhal prikázania veci inému súdu, takýto postup, i z dôvodu prípadného vylúčenia len jedného sudcu, do úvahy neprichádza.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Predmetom sťažnosti v konaní pred ústavným súdom je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 a jeho uznesením z 2. októbra 2006.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom podrobnosti súdnej ochrany ustanoví zákon. Nevyhnutným predpokladom poskytnutia súdnej ochrany je však taký prejav fyzickej alebo právnickej osoby, ktorým sa domáha jej poskytnutia, napríklad vo forme návrhu na začatie konania, žaloby a pod. K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza v prípade, keď sa „každý“ (a zákonom ustanoveným postupom) domáhal svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ale súdna ochrana tomuto právu napriek tomu poskytnutá nebola. Súdna ochrana v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy predpokladá predošlé uplatnenie zákonom ustanoveného postupu, ktorým sa oprávnená osoba domáha svojho práva (jeho ochrany) na súde (I. ÚS 24/97).

Ústavný súd taktiež vyslovil, že obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom (obsiahnutom v základnom práve na súdnu ochranu) je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97).

Podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer

k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku o vylúčení z dôvodov uvedených v § 30 rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody dotýkajú, a to aj bez návrhu. O tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku proti rozhodnutiu podľa odsekov 2 a 3 je prípustná sťažnosť.

Podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku o sťažnosti rozhoduje orgán bezprostredne nadriadený orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Podľa § 31 ods. 7 Trestného poriadku o námietke zaujatosti procesnej strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne (§ 30 ods. 4), sa nekoná.

Z obsahu na vec sa vzťahujúceho spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 38/2004 a z vyjadrení účastníkov konania pred ústavným súdom je nepochybné, že sťažovateľ po tom ako okresný súd nevyhlásil predsedu senátu z prerokovania trestnej veci sťažovateľa, podal proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť, ktorú neskôr písomne doplnil podaním z 18. septembra 2006 doručeným okresnému súdu 20. septembra 2006. K predloženiu spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 38/2004 krajskému súdu došlo 26. septembra 2006 (predkladacia správa z 22. septembra 2006), preto nie je dôvod pochybovať o skutočnosti, že pri rozhodovaní krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa, mal tento k dispozícii aj uvedené písomné doplnenie sťažnosti, ktorého obsahom, ako to vyplýva zo samotného vyjadrenia krajského súdu *„okrem námietky zaujatosti, ktorú obžalovaný vznesol na hlavnom pojednávaní (...), sú ďalšie námietky zaujatosti sudcu JUDr. J. K., ktoré však obžalovaný M. J. nevzniesol bezodkladne“*. Napriek tomuto tvrdeniu krajského súdu, tento v rozhodnutí z 2. októbra 2006 uviedol, že sťažovateľ síce podal sťažnosť na hlavnom pojednávaní

6. septembra 2006, ale: „*Podanú sťažnosť písomne neodôvodnil.*“ Z formulácie uvedenej v odôvodnení, ako aj zo samotného obsahu rozhodnutia krajského súdu vyplýva záver, že krajský súd sa podaním sťažovateľa z 18. septembra 2006 nezaoberal.

Ako to už bolo uvedené, obsahu základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom zodpovedá povinnosť nadriadeného súdu rozhodnúť za zákonných podmienok o každom návrhu (teda aj sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu, resp. jej doplneniu) oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre pochybnosti o jeho nezáujatosti, preto ústavný súd nepovažoval postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 a jeho uznesenie z 2. októbra 2006 za také, ktoré by rešpektovali ústavou v čl. 46 ods. 1 zakotvené základné právo na súdnu ochranu a dohovorom v čl. 6 ods. 1 zakotvené právo na spravodlivé súdne konanie.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ako aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že ako základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak i právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe okrem iných práv a záruk (právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a pod.) zahŕňajú aj právo na odôvodnenie rozhodnutia.

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

„Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci“ (rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“.

V rámci svojej judikatúry ústavný súd taktiež vyslovil, že „Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 134 ods. 2 Trestného poriadku v odôvodnení (uznesenia, pozn.) treba, ak to prichádza podľa povahy veci do úvahy, najmä uviesť skutočnosti, ktoré boli vzaté za dokázané, dôkazy, o ktoré sa skutkové zistenia opierajú, úvahy, ktorými sa rozhodujúci orgán spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na podklade ktorých posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona.

Pokiaľ by aj ústavný súd uznal napadnutým uznesením nepodloženú argumentáciu krajského súdu o tom, že došlo k preskúmaniu predmetného podania sťažovateľa z 18. septembra 2006, ako to vo svojom vyjadrení tvrdí: *„Po zistení, že obsahom podania sú ďalšie námietky zaujatosti skúmal, či tieto boli vznesené bezodkladne tak, ako ukladá ustanovenie § 30 ods. 4 Tr. por. Po následnom zistení, že námietky neboli vznesené bezodkladne ako sa obžalovaný M. J. dozvedel o dôvodoch na ich vznesenie, krajský súd*

vychádzal z ust. § 31 ods. 7 Tr. por., podľa ktorého o námietke zaujatosti procesnej strany, ktorá nebola vznesená bezodkladne, sa nekoná. (...)“ , rozhodne však nemožno považovať za ústavne akceptovateľnú obranu krajského súdu, že: „I keď je pravda, že na uvedené skutočnosti krajský súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 29 Tos/45/2006 zo dňa 2. 10. 2006 nepoukázal, nemohlo dôjsť k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces tým, že sa krajský súd ku konkrétnym námietkam sťažovateľa v citovanom uznesení nevyjadril.“

Podľa ústavného súdu k naplneniu práva sťažovateľa na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je súčasťou základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, by v tomto v prípade došlo, ak by odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu (reagujúc na argumentáciu v doplnení sťažnosti sťažovateľa) obsahovalo tie argumenty, o ktoré opiera záver (vyplývajúci až z vyjadrenia v konaní pred ústavným súdom), že o námietke sťažovateľa nekonal pre nesplnenie podmienky jej podania bezodkladne (§ 31 ods. 7 Trestného poriadku), prípadne argumenty pre iné do úvahy prichádzajúce relevantné závery. Až v takejto forme by podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu zodpovedalo náležitostiam, ktoré požaduje ustanovenie § 134 ods. 2 Trestného poriadku, t. z. obsahovalo by dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vydané.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že krajský súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Tos 45/2006 a uznesením z 2. októbra 2006 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo sa spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti, resp. jej doplnenia vyplýva požiadavka sťažovateľa, aby ústavný súd nálezom zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 29 Tos 45/2006 z 2. októbra 2006.

Vzhľadom na právoplatné skončenie trestného konania vedeného proti sťažovateľovi okresným súdom pod sp. zn. 1 T 38/2004, ku ktorému došlo podľa zistenia ústavného súdu 13. septembra 2007 vynesím rozsudku okresného súdu z 11. apríla 2007 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 82/2007 z 13. septembra 2007, neprichádzalo do úvahy zrušenie a prípadné vrátenie veci krajskému súdu na jej opätovné prerokovanie a rozhodnutie (bod 5 výroku nálezu). Túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil priznaním primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 500 000 Sk, čo odôvodnil tým, že *„je povinný trpieť porušenie jeho základných práv a slobôd“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na nemožnosť nápravy porušenia základného práva (nemožno zrušiť napadnuté rozhodnutie a vrátiť vec na nové konanie a rozhodnutie z dôvodu právoplatného skončenia

trestného konania), považuje za primerané v sume 20 000 Sk (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade krajský súd), je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca s'ťažovateľa požiadal o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v celkovej sume 10 098 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk.

S poukazom na výsledok konania vznikol s'ťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie podania ústavnému súdu a vyjadrenie z 8. apríla 2008) v sume 10 101 Sk vrátane režijného paušálu.

Vzhľadom na s'ťažovateľom uplatnený nárok ústavný súd priznal náhradu trov v ním požadovanej sume 10 098 Sk (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2008